

Úschova

Z ustanovení § 568 obč. zák. mimo jiné vyplývá, že při složení do úschovy soudu je třeba rozlišovat stav, kdy má dlužník důvodné pochybnosti o tom, kdo je jeho věřitelem, od situace, kdy dlužník svého věřitele nezná. Zatímco dlužník nezná svého věřitele zpravidla tehdy, jestliže dosavadní věřitel zemřel (zanikl) a jestliže jeho dědicové (jiní právní nástupci) dosud nejsou známi, při složení do úschovy z důvodu pochybností o tom, kdo je věřitelem, dlužník zná osoby, které si činí právo na plnění, nemá však možnost (objektivně vzato) rozpoznat, komu z nich plnění náleží. Dá-li tedy složitel plnění do soudní úschovy, protože má důvodné pochybnosti o tom, kdo je věřitelem, vyplývá z toho mimo jiné, že je srozuměn s tím, že bude plnění vydáno tomu z nich, pro něhož plnění určil (tj. příjemci), a to (samozřejmě) tehdy, vysloví-li s tím souhlas ti, kteří po něm (rovněž) požadovali plnění a pro jejichž postoj plnění složil do úschovy, nebo bude-li jejich souhlas nahrazen pravomocným rozsudkem soudu. Další souhlas složitele s vydáním předmětu úschovy jím určenému příjemci se již z tohoto důvodu nevyžaduje; souhlas složitele s vydáním předmětu úschovy má své opodstatnění jen v případě, že složitel v době složení plnění do úschovy věřitele neznal (nevěděl o osobě, které by mohl plnit), a že tedy žádá o vydání plnění někdo, pro něhož složené plnění nemohl určit a ve vztahu k němuž složitel má (jako dlužník) důvod se vyjádřit, zda na plnění má vskutku právo. Souhlasu složitele k vydání předmětu úschovy příjemci není třeba, bylo-li plnění složeno do úschovy proto, že složitel měl důvodné pochybnosti o tom, kdo je věřitelem. Uvedený závěr neplatí, žádá-li o vydání předmětu úschovy někdo jiný než příjemce, tedy ten, pro něhož složitel plnění dané do soudní úschovy neurčil, ačkoliv po něm plnění požadoval a pro jehož postoj došlo ke složení plnění do úschovy. Této osobě lze předmět úschovy vydat - jak vyplývá z ustanovení § 185d odst. 3 o. s. ř. - jen se souhlasem složitele a příjemce nebo bude-li jejich souhlas nahrazen pravomocným rozsudkem soudu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2429/2013, ze dne 16.7.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce JUDr. J.P., se sídlem v P., jako správce konkurzní podstaty úpadce O., obchodního podniku v likvidaci se sídlem v P., zastoupeného JUDr. E.P., advokátkou se sídlem v P., proti žalovaným 1) K.b., a. s. se sídlem v P., 2) E. plus, spol. s r. o. se sídlem v B., a 3) A. a. s. se sídlem v P., zastoupenému JUDr. P.H., advokátem se sídlem v P., o nahrazení souhlasu žalovaných s vydáním předmětu soudní úschovy, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 21 C 62/2002, o dovolání žalovaného 3) proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. dubna 2008 č. j. 39 Co 368/2007-156, tak, že rozsudek městského soudu se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Na návrh žalovaného 1) Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením ze dne 12. 10. 2001 č. j. 37 Sd 29/2001-22, které nabylo právní moci (podle potvrzení obsaženého ve spise) dne 30. 11. 2001, přijal „ve prospěch příjemce“ označeného v návrhu žalovaného 1) jako OSAN, obchodní podnik v likvidaci, do úschovy částku 2.985.510,80 Kč jako „plnění z rozsudku Krajského obchodního soudu v Praze sp. zn. 51 Cm 420/97 ze dne 12. 10. 2000“, který nabyl právní moci dne 15. 12. 2000 a podle kterého byl žalovaný 1) povinen zaplatit správci konkurzní podstaty úpadce O., obchodního podniku v likvidaci, 1.404.850,- Kč se 16% úrokem z prodlení od 8. 7. 1994 do zaplacení. Návrh žalovaný 1) odůvodnil tím, že před zaplacením částky 2.985.510,80 Kč, představující jistinu, úroky z prodlení splatné do

dne podání návrhu a náhradu nákladů řízení ve výši 85.438,50 Kč podle uvedeného rozsudku, se na něj obrátil žalovaný 2) s požadavkem, aby dlužná částka byla vyplacena jemu, neboť smlouvou ze dne 9. 10. 2000 uzavřenou mezi tehdejším správcem konkurzní podstaty úpadce O., obchodního podniku v likvidaci, JUDr. Z.A. a žalovaným 2) byly veškeré pohledávky úpadce evidované v soupisu jeho konkurzní podstaty postoupeny žalovanému 2), a že má proto „odůvodněné pochybnosti“ o tom, zda má plnit žalobci, nebo žalovanému 2).

Poté, co Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením ze dne 2. 3. 2002 č. j. 37 Sd 29/2001-48 nevyhověl žádosti žalobce o vydání předmětu úschovy pro nesouhlas žalovaných 1) a 2), se žalobce žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 1 dne 14. 5. 2002 domáhal, aby bylo rozhodnuto, že žalovaní 1) a 2) „jsou povinni souhlasit s vydáním předmětu úschovy, tzn. částky 2.985.510,80 Kč“, žalobci. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že žalobce „nepřestal být subjektem oprávněným z rozsudku Krajského obchodního soudu v Praze č. j. 51 Sm 420/97-22 z 11. 10. 2000 ani po postoupení některých svých pohledávek za subjekty v ČR“ žalovanému 2) smlouvou ze dne 9. 10. 2000. Podle názoru žalobce byly smlouvou o postoupení pohledávek ze dne 9. 10. 2000 postoupeny pouze pohledávky úpadce OSAN, obchodního podniku v likvidaci, „z obchodního styku“, nikoli však pohledávky např. vůči bankám „z titulu prostředků úpadce uložených na příslušných bankovních účtech“; tím spíše nebyla postoupena ani pohledávka úpadce za žalovaným 1), která vznikla „z titulu náhrady škody za plnění, které neoprávněně zkrátilo konkursní podstatu úpadce“. Žalobce zdůraznil, že k přechodu práva lze přihlídnout pouze tehdy, pokud k němu došlo až po vydání exekučního titulu.

Žalovaný 1) ve vyjádření k žalobě uvedl, že smlouva o postoupení pohledávek ze dne 9. 10. 2000 je nesrozumitelná, neboť na různých místech specifikuje postupované pohledávky odlišně, a že má proto pochybnosti o tom, kdo je osobou oprávněnou přijmout plnění z rozsudku Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2000 sp. zn. 51 Cm 420/97.

Žalovaný 2) namítal, že smlouvou o postoupení pohledávek ze dne 9. 10. 2000 nabyl veškeré pohledávky evidované v konkurzní podstatě úpadce OSAN, obchodního podniku v likvidaci, vyjma pohledávek za dlužníky se sídlem ve Slovenské republice a pohledávek, u nichž je možnost postoupení ze zákona vyloučena, a nikoli jen pohledávky úpadce „z obchodního styku“, a že předmětnou pohledávku postoupil smlouvou ze dne 31. 12. 2001 žalovanému 3).

Žalovaný 3) - poté, co Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením ze dne 20. 4. 2004 č. j. 21 C 62/2002-67 na návrh žalobce připustil, aby přistoupil do řízení jako další účastník na straně žalovaných - uvedl, že smlouvou o postoupení pohledávek ze dne 9. 10. 2000, jejíž předmět byl vymezen dostatečně určitě, byly žalovanému 2) postoupeny všechny pohledávky úpadce včetně pohledávek na plnění, které je předmětem soudní úschovy, a že účastníci smlouvy o postoupení pohledávek o tom učinili souhlasné prohlášení s ověřenými podpisy v souladu s ustanovením § 256 odst. 2 o. s. ř.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 26. 6. 2006 č. j. 21 C 62/2002-126 rozhodl, že žalovaní 1), 2) a 3) „jsou povinni souhlasit s vydáním předmětu úschovy, tzn. částky 2.985.510,80 Kč, která byla převzata do úschovy soudu usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 12. 10. 2001 č. j. Sd 29/2001-22“, a uložil žalovaným povinnost společně a nerozdílně zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 6.725,- Kč k rukám advokátky JUDr. E.P. a České republice - Obvodnímu soudu pro Prahu 1 soudní poplatek ve výši 1.000,- Kč. Vycházel ze zjištění, že postupované pohledávky byly ve smlouvě uzavřené mezi bývalým správcem konkurzní podstaty úpadce OSAN, obchodního podniku v likvidaci, JUDr. Z.A. a žalovaným 2) dne 9. 10. 2000 specifikovány jednak jako „všechny pohledávky úpadce, které existují k datu podpisu smlouvy a jsou úpadcem evidované v konkurzní podstatě, s výjimkou pohledávek, které jsou vyloučeny zvláštními předpisy“, a jednak jako pohledávky, které jsou uvedeny v příloze č. 7 smlouvy a které představují „soubor pohledávek z obchodního styku“ vůči dlužníkům v ČR. Dospěl k závěru, že „sporná pohledávka“ nemohla být smlouvou o postoupení pohledávek ze dne

9. 10. 2000 „převedena“, neboť tato smlouva „neřeší případy, kdy vyjde najevo nějaký majetek dodatečně, neřeší ani pohledávky, které budou přisouzeny ve prospěch úpadce po uzavření této smlouvy, a neobsahuje ani universální klausuli, že všechny pohledávky, které neexistovaly k datu podpisu smlouvy, přecházejí na postupníka“. Ke dni podpisu smlouvy předmětná pohledávka úpadce za žalovaným 1) podle názoru soudu prvního stupně neexistovala, neboť „rozsudek městského soudu v Praze byl vydán dne 12. 10. 2000 a nejedná se o pohledávku z obchodního styku“; tato pohledávka proto „zůstává v konkurzní podstatě úpadce“.

K odvolání žalovaných 1) a 3) Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 30. 4. 2008 č. j. 39 Co 368/2007-156 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že žalovaní jsou povinni zaplatit žalobci společně a nerozdílně na náhradě nákladů odvolacího řízení 10.234,- Kč k rukám advokátky JUDr. E.P. Neshledal důvodnou námitku žalovaného 1), že jeho souhlasu s vydáním předmětu úschovy žalobci nebylo třeba, neboť souhlas složitele k vydání úschovy složené pro neznámého věřitele je nutný i v těch případech, kdy složitel sice označil osobu, která může být jeho věřitelem, ale má o tom „odůvodněné pochybnosti“. Shodně se soudem prvního stupně dovodil, že žalobce má právo na vydání předmětu úschovy, neboť předchozímu správci konkurzní podstaty úpadce O., obchodního podniku v likvidaci, JUDr. Z.A. bylo toto plnění přiznáno rozsudkem Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2000 sp. zn. 51 Cm 420/97, který nabyl právní moci dne 15. 12. 2000 a v němž „nedoznalo tvrzené postoupení pohledávky“ na žalovaného smlouvou ze dne 9. 10. 2000 „výrazu“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný 3) dovolání [řízení o dovolání žalovaného 2) bylo usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 14. 3. 2012 č. j. 21 C 62/2002-201 zastaveno pro nedostatek povinného zastoupení tohoto dovolatele a jeho dovolání bylo zároveň odmítnuto pro neodstranění vad podání]. Vytýká odvolacímu soudu, že „nerespektoval aktuální hmotněprávní základ věci resp. otázkou aktuálního stavu se vůbec nezabýval, když tvrdí, že postoupení pohledávky nedoznalo v rozhodnutí výrazu“. Dovolatel netvrdil, že postoupením pohledávky došlo ke změně rozsudku, který pohledávku přiznal tehdejšímu věřiteli, ale že následně došlo k jejímu postoupení. Jestliže byla následně „složena dlužníkem finanční částka k realizaci takového rozsudku, je třeba vydat úschovu aktuálnímu věřiteli takové vykonatelné pohledávky“. Má za to, že i přes rozsudek přiznávající právo na plnění bylo třeba v tomto řízení zkoumat, kdo je na základě důkazů předložených účastníky skutečným věřitelem. Svým postupem odvolací soud, který „neřešil podstatu sporu či nejasností mezi účastníky, tzn. otázku předmětu smlouvy o postoupení pohledávek“, podle názoru dovolatele „vytvořil pouze podmínky pro pokračování sporu v jiném řízení“. Žalovaný 3) navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 30. 6. 2009 (dále jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním je napaden rozsudek odvolacího soudu, který byl vydán před 1. 7. 2009 (srov. Čl. II bod 12. zákona č. [7/2009](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu

prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Žalovaný 3) dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci samé nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalovaného 3) proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst. 3 o. s. ř.].

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Projednávanou věc je i v současné době - vzhledem k tomu, že předmětem soudní úschovy je plnění přiznané rozsudkem Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2000 č. j. 51 Cm 420/97-22 a že toto plnění bylo přijato do soudní úschovy usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 12. 10. 2001 č. j. 37 Sd 29/2001-22 - třeba posuzovat podle zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „obč. zák.“).

Nemůže-li dlužník splnit svůj závazek věřiteli, protože věřitel je nepřítomen nebo je v prodlení nebo má-li dlužník důvodné pochybnosti, kdo je věřitelem, nebo věřitele nezná, nastávají účinky splnění závazku, jestliže jeho předmět dlužník uloží do úřední úschovy (§ 568 věta první obč. zák.).

U soudu lze složit do úschovy peníze, cenné papíry a jiné movité věci hodící se k úschově za účelem splnění závazku (§ 185a odst. 1 o. s. ř.).

Předmět úschovy vydá soud příjemci na jeho žádost. Jestliže ke složení došlo proto, že někdo jiný než příjemce uplatňuje právo na vydání předmětu úschovy nebo že někdo jiný, jehož souhlasu je třeba, nesouhlasí s vydáním předmětu úschovy příjemci, je k vydání předmětu úschovy zapotřebí souhlasu všech účastníků řízení a osoby, pro jejíž nesouhlas s plněním došlo ke složení do úschovy. Souhlasu složitela je však třeba jen tehdy, bylo-li plnění složeno pro neznámého věřitele (§ 185d odst. 1 o. s. ř.). Jiné osobě, než která je uvedena v ustanovení § 185d odst. 1 a 2 o. s. ř. (tj. jiné osobě než složiteli nebo příjemci), žádající o vydání předmětu úschovy, jej vydá soud jen se souhlasem složitela a příjemce (§ 185d odst. 3 o. s. ř.).

Byl-li souhlas s vydáním předmětu úschovy odepřen, lze jej nahradit pravomocným rozsudkem soudu, kterým bylo rozhodnuto, že ten, kdo vydání odporoval, je povinen souhlasit s vydáním předmětu úschovy žadateli (§ 185e o. s. ř.).

V projednávané věci složil žalovaný 1) částku 2.985.510,80 Kč jako „plnění z rozsudku Krajského obchodního soudu v Praze sp. zn. 51 Cm 420/97 ze dne 12. 10. 2000“ do úschovy soudu proto, že měl - jak vyplývá z obsahu jeho návrhu na přijetí do úschovy - důvodné pochybnosti, kdo je jeho věřitelem [zda je to žalobce, pro kterého žalovaný 1) určil předmět úschovy, nebo žalovaný 2), který si na předmět úschovy rovněž činil právo]. Protože Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením ze dne 2. 3. 2002 č. j. 37 Sd 29/2001-48 nevyhověl žádosti žalobce o vydání předmětu úschovy pro nesouhlas žalovaného 1) a žalovaného 2), domáhá se žalobce ve smyslu ustanovení § 185e o. s. ř., aby žalovaným bylo uloženo souhlasit s jím požadovaným vydáním předmětu úschovy.

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci mimo jiné zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu - jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. - nepodléhá), že rozsudkem Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2000 č. j. 51 Cm 420/97-22, který nabyl právní moci dne 15. 12. 2000, bylo žalovanému 1) uloženo zaplatit JUDr. Z.A. jako správci konkurzní podstaty úpadce OSAN, obchodního podniku v likvidaci, 1.404.850,- Kč s 16% úrokem z prodlení od 8. 7. 1994 do zaplacení a náhradu nákladů řízení ve výši 85.438,50 Kč. Dne 9. 10. 2000 uzavřel JUDr. Z. A. jako správce konkurzní podstaty uvedeného úpadce se žalovaným 2) [v té době firma S. plus, spol. s r. o.] smlouvu o postoupení pohledávek, v níž byly postupované pohledávky specifikovány jednak jako „všechny pohledávky úpadce, které existují k datu podpisu smlouvy a jsou úpadcem evidované v konkurzní podstatě, s výjimkou pohledávek, které jsou vyloučeny zvláštními předpisy“, a jednak jako pohledávky, které jsou uvedeny v příloze č. 7 smlouvy a které představují „soubor pohledávek z obchodního styku“ vůči dlužníkům v ČR. Dne 31. 12. 2001 uzavřel žalovaný 2) se žalovaným 3) smlouvu o postoupení pohledávek, kterou žalovanému 3) postoupil pohledávku za žalovaným 1) ve výši 1.404.850,- Kč s příslušenstvím.

Za tohoto skutkového stavu bylo pro rozhodnutí věci mimo jiné významné vyřešení právní otázky, jaký význam má pro rozhodnutí soudu v řízení o žalobě o nahrazení souhlasu s vydáním předmětu úschovy příjemci podané příjemcem proti tomu, kdo vydání předmětu úschovy příjemci odporoval, okolnost, že pohledávka odpovídající předmětu úschovy byla příjemci proti složiteli přiznána pravomocným rozhodnutím soudu. Protože tato právní otázka dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena, představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Nejvyšší soud České republiky proto dospěl k závěru, že dovolání žalovaného 3) proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání žalovaného 3) je opodstatněné.

Není-li možné v řízení o úschovách vyhovět žádosti příjemce nebo jiné osoby, která uplatnila právo na předmět úschovy (přihlašovatele), o vydání předmětu úschovy proto, že se žádostí nesouhlasí ten, jehož souhlasu je třeba, může být předmět úschovy - jak vyplývá z ustanovení § 185e o. s. ř. - vydán žadateli (příjemci nebo přihlašovatelem), jen jestliže byl jeho souhlas nahrazen rozhodnutím soudu vydaným v řízení podle části třetí občanského soudního řádu (ve sporném řízení). Aktivně legitimován k podání žaloby, kterou se takové řízení zahajuje, je příjemce nebo ten, kdo uplatňuje právo k předmětu úschovy (přihlašovatel). Žaloba směřuje proti tomu, pro jehož nesouhlas nebylo možné předmět úschovy vydat, a žalobce se jí domáhá, aby žalovanému bylo uloženo souhlasit s vydáním předmětu úschovy žalobci. Výrok rozsudku soudu o tom, že žalovaný je povinen souhlasit s vydáním předmětu úschovy žalobci, nahrazuje prohlášení vůle účastníka řízení o úschovách ve

smyslu ustanovení § 161 odst. 3 o. s. ř.

Podle ustanovení § 159a odst. 1 o. s. ř. nestanoví-li zákon jinak, je výrok pravomocného rozsudku závazný jen pro účastníky řízení.

Podle ustanovení § 159a odst. 2 o. s. ř. výrok pravomocného rozsudku, kterým bylo rozhodnuto ve věcech uvedených v § 83 odst. 2, je závazný nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu. Zvláštní právní předpisy stanoví, v kterých dalších případech a v jakém rozsahu je výrok pravomocného rozsudku závazný pro jiné osoby než účastníky řízení.

Podle ustanovení § 159a odst. 3 o. s. ř. výrok pravomocného rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o osobním stavu, je závazný pro každého.

Podle ustanovení § 159a odst. 4 o. s. ř. v rozsahu, v jakém je výrok pravomocného rozsudku závazný pro účastníky řízení a popřípadě jiné osoby, je závazný též pro všechny orgány.

Z citovaných ustanovení vyplývá, že, není-li pravomocný výrok rozsudku subjektivně závazný pro každého, vztahují se účinky právní moci jen na osoby, které byly účastníky řízení, a na osoby, na něž byla zákonem rozšířena závaznost rozsudku. Pro soudy, správní úřady a jiné orgány veřejné moci je výrok pravomocného rozsudku v jiných věcech, než ve kterých se rozhoduje o osobním stavu (statusových věcech), závazný jen potud, pokud posuzují (jako předběžnou otázku) mezi účastníky, popřípadě mezi osobami, na něž byla subjektivní závaznost rozsudku rozšířena, právní vztahy, které byly pravomocně vyřešeny soudním rozhodnutím. Ten, kdo nebyl účastníkem řízení a ani podle zákona vůči němu není rozhodnutí závazné, může uplatňovat svá práva k věci nebo právu, o nichž bylo rozhodnuto, v jiném řízení, a ani soud, správní úřad nebo jiný orgán veřejné moci při posuzování věci nemůže vůči němu vycházet ze závěru, že a jak o ní bylo v jiném řízení již pravomocně rozhodnuto.

Nejvyšší soud České republiky proto dospěl k závěru, že ten, kdo nebyl účastníkem řízení, v němž byla žalovanému výrokem pravomocného rozsudku uložena povinnost zaplatit žalobci jím uplatněnou pohledávku, a na něhož nebyla ani zákonem rozšířena závaznost tohoto rozsudku, může své právo k této pohledávce uplatnit i jako přihlašovatel v řízení o úschovách a že pro soud v řízení o žalobě o nahrazení souhlasu s vydáním předmětu úschovy příjemci podané příjemcem proti přihlašovateli, který vydání předmětu úschovy příjemci odporoval, není uvedený výrok pravomocného rozsudku závazný. V řízení o nahrazení souhlasu s vydáním předmětu úschovy se proto soud zabývá tím, kdo má podle hmotného práva nárok na plnění, které je předmětem úschovy, aniž by byl v tomto směru vázán závěry, které se promítly do výroku pravomocného rozsudku vydaného v řízení o pohledávce, jehož se přihlašovatel neúčastnil a jehož výsledek pro něj není závazný ani podle zákona.

Z uvedeného vyplývá, že závěr odvolacího soudu, že žalobce má právo na vydání předmětu úschovy, neboť předchozímu správci konkurzní podstaty úpadce O., obchodního podniku v likvidaci, JUDr. Z.A. bylo toto plnění přiznáno pravomocným rozsudkem Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2000 sp. zn. 51 Cm 420/97, není správný, protože odvolací soud náležitě nepřihlédl k tomu, že uvedený rozsudek byl vydán v řízení, jehož žalovaní 2) a 3) nebyli účastníky, a že proto pro ně – vzhledem k tomu, že z obsahu spisu nevyplývá, že by šlo o věc, ve které by zákon rozšiřoval závaznost rozsudku na jiné osoby než účastníky řízení – a ani pro soud v řízení o žalobě o nahrazení souhlasu s vydáním předmětu úschovy žalobci není závazný. Veden tímto nesprávným právním názorem se odvolací soud nezabýval tím, zda smlouvou o postoupení pohledávek uzavřenou dne 9. 10. 2000 mezi tehdejším správcem konkurzní podstaty úpadce O., obchodního podniku v likvidaci, JUDr. Z.A. a žalovaným 2) došlo k účinnému postoupení pohledávky úpadce odpovídající předmětu úschovy žalovanému 2), a zda má tedy žalobce podle hmotného práva nárok na plnění, které je

předmětem úschovy.

Dovolací soud nesouhlasí ani s názorem odvolacího soudu, že souhlas složitela k vydání předmětu úschovy příjemci je nutný i v těch případech, kdy složitel (dlužník) má důvodné pochybnosti, kdo je věřitelem.

Z ustanovení § 568 obč. zák. mimo jiné vyplývá, že při složení do úschovy soudu je třeba rozlišovat stav, kdy má dlužník důvodné pochybnosti o tom, kdo je jeho věřitelem, od situace, kdy dlužník svého věřitele nezná. Zatímco dlužník nezná svého věřitele zpravidla tehdy, jestliže dosavadní věřitel zemřel (zanikl) a jestliže jeho dědicové (jiní právní nástupci) dosud nejsou známi, při složení do úschovy z důvodu pochybností o tom, kdo je věřitelem, dlužník zná osoby, které si činí právo na plnění, nemá však možnost (objektivně vzato) rozpoznat, komu z nich plnění náleží. Dá-li tedy složitel plnění do soudní úschovy, protože má důvodné pochybnosti o tom, kdo je věřitelem, vyplývá z toho mimo jiné, že je srozuměn s tím, že bude plnění vydáno tomu z nich, pro něhož plnění určil (tj. příjemci), a to (samozřejmě) tehdy, vysloví-li s tím souhlas ti, kteří po něm (rovněž) požadovali plnění a pro jejichž postoj plnění složil do úschovy, nebo bude-li jejich souhlas nahrazen pravomocným rozsudkem soudu. Další souhlas složitela s vydáním předmětu úschovy jím určenému příjemci se již z tohoto důvodu nevyžaduje; souhlas složitela s vydáním předmětu úschovy má své opodstatnění jen v případě, že složitel v době složení plnění do úschovy věřitele neznal (nevěděl o osobě, které by mohl plnit), a že tedy žádá o vydání plnění někdo, pro něhož složené plnění nemohl určit a ve vztahu k němuž složitel má (jako dlužník) důvod se vyjádřit, zda na plnění má vskutku právo. Nejvyšší soud proto již dříve dospěl k závěru, že souhlas složitela k vydání předmětu úschovy příjemci není třeba, bylo-li plnění složeno do úschovy proto, že složitel měl důvodné pochybnosti o tom, kdo je věřitelem (srov. právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2010 sp. zn. 21 Cdo 293/2009, které bylo uveřejněno pod č. 96 v časopise Soudní judikatura, roč. 2012). Uvedený závěr samozřejmě neplatí, žádá-li o vydání předmětu úschovy někdo jiný než příjemce, tedy ten, pro něhož složitel plnění dané do soudní úschovy neurčil, ačkoliv po něm plnění požadoval a pro jehož postoj došlo ke složení plnění do úschovy. Této osobě lze předmět úschovy vydat - jak vyplývá z ustanovení § 185d odst. 3 o. s. ř. - jen se souhlasem složitela a příjemce nebo bude-li jejich souhlas nahrazen pravomocným rozsudkem soudu. Protože v posuzovaném případě žalovaný 1) složil plnění do soudní úschovy proto, že měl důvodné pochybnosti o tom, kdo je věřitelem, nebylo třeba jeho souhlasu k vydání předmětu úschovy žalobci, kterého určil jako příjemce.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; Nejvyšší soud České republiky jej proto zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu (Městskému soudu v Praze) k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)